



„Soča“

Izhaja vsak petek o polnoči in velja za priložnost „Primorac“ in „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:
Vse let gld. 4-40.
Pol leta 2-20.
Četrť leta 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglase pri upravitelstvu.

„Primorac“ izhaja vsakih 14 dni ob enem z ravnimi (na par) „Socijalni“ številkami.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak drugi in zadnji petek meseca. Keilar je v petek praznik, izidejo listi že v četrtek.

SLOVENSKE

(Izdaja za deželo.)

Oznaka

in „poslanice“ plačajo se za štiristopno petit-vrsto:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,
7 „ „ „ „ 2 „
6 „ „ „ „ 3 „

Večkrat — po pogodbi. Za večje črke po prostoru.

Posamične številke dobivajo se v tabakarnah v Ninski in Solski ulici po 8 kr.

Dopisi pošiljajo naj se uredništvo, naročnina in reklamacije pa upravitelstvu „Soče“. — Neplačanih pisem uredništvo ne sprejema.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravitelstvo je v Marzinjevi hiši, Via del Mercato št. 12, II

Tržaške volitve.

Ko je danes teden izšel naš list, niso se končale volitve v prvem razredu za mestni in deželni zbor tržaški, vendar smo trdili s popolno gotovostjo, da zmagaajo progressorci. To se je tudi zgodilo. Izvoljenih je bilo 10 progressorcev, iz takozvane konservativne liste pa sta prodrla par glasovi večine pl. Burgstaller in zid Luzzatto, ki pa nista nič manj radeča od progressorcev samih. Konservativci doživeli so torej korenit poraz tudi v prvem razredu, kar so pa edino le sami zakrivil. Ako bi bili le hoteli nastopiti kot poštna avstrijska stranka, ki spoštuje sedanjo ustavo in zakon v obče, pa bi bili gotovo zmagali. Toda niso hoteli biti pravični državljani, ki pri voščju vsakomur, kar ma tiče, in zato so propadli. Prav jim je!

V nedeljo vršile so se volitve v okolič, ki voli 6 poslancev. O izidu poročala je „Edinost“ takole:

I. okraj ima 406 volilcev. Od teh jih je prišlo na volišče 341. Narodni naš kandidat, g. dr. Andrej Sancin, je dobil 189 glasov, nasprotnik 149; tri glasovnice so bile prazne. Zmagali smo torej za 40 glasov. — Agitacija z nasprotne strani je bila grozna v poslednjih dneh, a tudi nasi niso dremali. Sam nasprotni kandidat hodil je neutrudno po hišah, a njegovi agitatorji bili so v nedeljo že ob 4. uri zjutraj po koncu. Obetali so nove orglje v tamnojšno cerkev, vpeljavo plina, tlak itd. — Ze ob 9. uri čakala je velika množica volilcev, da storijo svojo dolžnost. Meji volitvi so nasprotniki agitovali toli nasilno, da so redarji dva od njih aretirali. Pozneje so jih izpustili. Po hudi vroči borbi zmagali smo mi.

Ko so narodni volilci zaznali za uspeh, zaorili so navdušeno: Živio dr. Sancin! Navdušenje je bilo neopisno, ko je meji njimi zavihrala naša slovenska trobojnica. Nekateri hudomušniki so si nabavili ustne harmonike in pisali na vse pretege v znamenje, da se je izpolnila Banelljeva obljuba glede novih orgelj. Na večer je bila razsvetljena vsa vas in pevsko društvo „Velesila“ je priredilo slovesno obhodo v svitu bengalskih ognjev. — A tudi nasprotniki so napravili svojo demonstracijo: ženske in otroci odšli so se z — marjeticami, katere pa so izginile kmalu na zahtevo redarjev. Tudi v ponedeljek se radovale seje naše ljudstvo, navdušeno naziravljajoč svojemu poslancu dr. Sancinu. Tudi mi se pridružujemo vrlim narodnim volilem ter kličemo: živio naš narodni zastopnik dr. Sancin!

V drugem okraju smo propadli, a jako častno. Od 307 volilcev prišlo jih je na volišče 207. Poldo Mauroner je dobil 124 glasov, gospod Križmančič pa 82; 1 glas je dobil don Pacor. V tem okraju so nasprotni agitatorji delali tako nasilno, kakor nikjer drugje. In tudi to je značilno, da so se na zahtevo g. Rascoviča odpravili redarji in nadomestili z žandarji, podrejenimi magistratu. A vzlic vsej sili podvojilo se je število naših volilcev od zadnjih volitev sem. Dolžnost nam je pohvaliti vrle Lonjerce, ki so se držali zares izvrstno.

V tretjem okraju so bili naši izborni disciplinirani, kar nam priča, da pri sv. Ivanu še živi krepki narodni duh nekdanjih Svetoivančanov. Tu se je izvršila volitev brez vsega hrupa in sijajno. Od 389 volilcev došlo jih je na volišče 208 in je bil izvoljen Ivan vitez Nabergoj z 145 glasovi; 56 glasov je dobil g. Turek, 1 g. Vatovec, 2 glasovci sti bili prazni in ena neveljavna. Vsa čast prvakom Svetoivančkim, oni naj nam služijo kot uzor sloge in pravega rodoljubja!

V IV. okraju je bila tudi huda borba, kajti nasprotniki so upotrebovali vsa mogoča sredstva, da si pribore zmago. Ali Barkovljanski in Rojanski rodoljubje so vrlili v lepem sporazumljenju svojo dolžnost: lelali so vztrajno in previdno, tako, da so pravočasno preprečili vsako nakano nasprotnikov. Od 276 volilcev glasovalo jih je 227. Vaš narodni kandidat g. Fran Dollenz je dobil 137, nasprotnik 88 glasov, 2 glasovci sti bili prazni.

V V. okraju so uprav divjale strasti mej privrženci gosp. Andreja Pacorja. V Trebčah samih je bila najskromnejša agitacija za našega kandidata absolutno nemogoča — tako nasilno so postopali agitatorji g. kapelana Pacorja, skrivnega kandidata progressorcev. In vendar smo prodrli tudi tu, če tudi z majhno večino, na čemer gre v prvi vrsti zahvala vrlim Gropajcem, Padričanom, „Piščancem“ in Bazovcem. Nehvaležno bi bilo, ako bi se na tem mestu ne spominjali hvaležno gg. Urbančiča iz Bazovice, Martina Grgiča iz Padrič in Strukelja iz Trebč. Po razglasitvi uspeha so nasprotni agitatorji kar besneli po vasi, insultirali naše volilce — o čemer smo se prepričali na lastne oči — in pretili tako, da nas je res bolelo do srca videeti, kako nizko so padli tisti — ki niso več naši. Na Opčinah pa so dejanski napadli vrlega moža in postenjaka gosp. Eduvarda Braščka, a na hišo gospoda poslance Ivana Gorjupa je napisala zlobna roka: Streln ubij vse Slovence!

Na dogodke na Opčinah, kjer so se zelo čudne veli izvestni organi, bi sploh opozorili slavne oblasti. — Od 422 volilcev došlo jih je glasovat 376. Gospod Nabergoj je dobil 187 glasov, gospod Pacor 165 in Burgstaller 23, 1 glasovnica je bila prazna. — O tej volitvi je poročal „Il Piccolo“ zelo tendenciozno. Meji drugim je raznesel vest — katera je prešla tudi v „Slov. Narod“, kar zares obžalujemo —, da bi bil namreč Nabergoj propadel, da ni onih 23 volilcev (Banovcev) glasovalo za Burgstallerja. To ni resnično, kajti Banovci so doleteli glasovati za Burgstallerja ali pa za Nabergoja. Teh glasov Pahor ne bi bil nikakor dobil.

V VI. okraju je bila volitev veleznimiva in odpor z naše strani tako energičen, kakor se nikdar poprej. Narodna inteligencija na Proseku je stala pogumno na braniku naše narodne ekzistencije. O tej volitvi obljubljeno nam je podrobno poročalo. Za danes naznanjamo le, da je od 347 volilcev prišlo volit 314. Od teh je dobil naš kandidat gosp. Ivan Gorjup 210 glasov, nasprotnik, znani dr. d'Angeli, pa 104. Ko se je razglasil izid volitve, zapela je zbrana velika množica — ne zmeneč se za ploho, ki se je usula, razkritimi glavami cesarsko pesem.

Pomembna demonstracija kaj ne?!

Tako so končale volitve v mestni in deželni zbor tržaški, od katerih se je pričakovalo korenite premembe v mestni in tržaškem mestu. Toda namesto premembe doživeli smo še slabše odnose. V novem mestnem zboru bo 35 progressorcev, 14 takozvanih konservativcev in 5 Slovencev. Slovenci smo pridobili en mandat. Po uspehu teh volitev je jasno, da neodvisnih volilcev, ki bi bili avstrijskega mišljenja, v Trstu skoro ni. Kar je dobila takozvana konservativna stranka glasov, bili so bodisi uradniški ali pa slovenski. Zalostno, a resnično!

Radovedni smo, kakó se bo obnašala vlada nasproti novejši večini. „Mattino“ in „Triester Zeitung“ sta po volitvi v IV. razredu nenavadno rezko pisala proti izvoljenim kandidatom. Rekla sta, da je vsakršna zveza z njimi nemogoča, ter grozila, da vlada bo z vso ostroostjo postopala proti njim.

Takoj po volitvi pa sta ta dva junaka takoj spremenila svoje nazore; postala sta nakrat jako krotka in spravljiva, da se „Piccolo“ in „Independents“ na vse grlo norčujeta z njima. Čujte, kakó je pisala „Triesterica“ po dokončanih volitvah. Pisala je med drugim i to le:

„Novemu mestnemu, odnosno deželnemu zboru bode tem lojše delovati za skupni blagor, ker priležajo vse njega člane jednaka načela.“

„Prištevajo se sicer nekateri k naprednjakom, drugi konservativcem, a to so le zunanosti, saj mora vsaka stvar na svetu imeti svoje ime, tako tudi vsaka stranka.“

„Obe stranki, ki ste se borili v volilnem boju, gobjti prav za prav jednaka liberalna načela, tako, da se prav za prav ne ve, katera obeh strank je v resnici napredna in liberalna.“

„Vsaj so lahko razlike v menenju, če tudi ne v načelih, pač pa v obliki izvrševanja; ali najde se hitro beseda sporazumljenja, ako gre za resnično napredno, od strankarskega stališča ločene zadeve.“

„In ravno iz pojavov volilne borbe sklepamo, da je mogoče, da, verjetno tako skupno delovanje.“

„Resnici na čast: zmagovalci pokazali so se po uspehu kot stranka zmernosti ter se izognili hrupnim demonstracijam.“

„Dve taki stranki, katerih jedna ne zlorablja svoje zmage a druga se ne čuti porto v zavesti, da je storila svojo dolžnost, morati se sporazumeti.“

„To ni utopija in ne pobožna želja, tako se zgodi, ker se mora zgoditi.“

„Kolikor manj se bode pri tem mislilo na strankarsko stališče, tem hitreje se dovrši delo, katerega jednotno popolnjenje zahteva druženje strank in nje duševnih močij.“

„A to še ni vse, k temu trda še drugoga neobhodnega činitelja: spoštovanje do postav in avtorit.“

„Na to naj bi ne pozabili v mestni palači. Lastna moč v hotenju in izvrševanju je sicer dragoceno dobro našega občinskega zastopstva, a ostane vendar polovičarsko delo brez državne pomoči.“

Na to je pisala zadnja „Edinost“, katerej pritrjujemo v popolnem obsegu:

Take so torej najnovejše izjave poluradna „Triesterica“. Po teh izjavah bi moral človek misliti, da so volitve izpale kar najugodnejše.

Sedaj so razglasila kompetentna usta, kar smemo mi vedno trditi: da gojiti namreč obe stranki tržaški jednaka načela. Ker pa ni dvombe o načelih gospode Bernardino, Venezian in družbe, potem je storjena tudi naša sodba o načelih konservativcev.

In ni li to divno, da „Triester Zeitung“ sedaj pričakuje, da bodo isti živji spoštovali, zakone, o katerih je nje sestra „Adrija“ trdila se pred par dnevi, da se se postavili izven postave?

Musiko je majal z glavo radi taklike pol. društva „Edinost“ ob zadnjih volitvah, danes menda ni več dvomljivca mej nami. Roke na srce, rojaki dragi, in povejte: ali nam je bilo mogoče iti s tržaškimi konservativci, to je z isto stranko, katere očijselno glasilo je sedaj pripoznalo na vsa usta, da ima ista načela kakor progressorci in da jo ločijo od progressorcev le vnanjosti?

Kakor smatramo progressorce za svoje najhujše nasprotnike, tako smatramo svojim nasprotnikom vsakogar — ki je zvezan z istimi progressorci, čeprav nosi kako drugo, recimo konservativno ime.

In sedaj vprašamo „Il Mattino“, kdo je zaveznik progressorcev?

Mi gotovo ne, ki smo odklonili zvezo s konservativci uprav zato, ker se niso hoteli načelno ločiti od progressorcev.

Vse, vse se izpolnjuje že sedaj do zadnje pičice, kar smo prerokovali v jednem: da pri ravniakov dovršnih volitvah je slo konservativcem le za osebe, in da na to niso niti mislili, da bi izpreminili zistem.

„Mi pa ostanemo kakor smo bili!“ — zaklicali smo nedavno na odličnem mestu z ozirom na naše konservativce in to misel je potrdila sedaj „Triesterica“ na isto tako sloves n način.

Zaključek iz vsega tega je torej le-ta, da konservativci hočejo tudi v bodoče prikrivati resnico, a mi jo hočemo propovedati neutrudno, vstrajno in dosledno. Seveda, da ni prijetno tako Sisifovo delo in človeka bi se morali lotiti obup, ako ne bi bili prepričani do dna svoje duše, da mora in mora priti dan, ko bodo poslušali tudi nas. —

Dotlej pa nam ne kaže družega, nego boriti se proti združenim konservativcem in radikalcem, kateri imajo, kar nam je povedala vnovič „Triesterica“ — jednaka načela in se ne ločijo po drugem, nego po imenu in po vnanjostih.

Velika žalost v Bujah

(Izr. dopis iz Istre.)

V zadnji številki „Soče“ omenil sem v dopisu: „Irredenta v Istri“, da v Bujah sovražijo vsakega človeka, kateri je druge narodnosti in avstrijskega mišljenja. Danes pa rečem, da bujski Italijanski odločno črtijo tudi svoje domaćine, od katerih vedo, da niso njim jednakega mišljenja. Da svojo trditve utemeljim, dovoljsem si omeniti tale dogodek:

Pred kakšnimi 5 meseci prišel je poštar Baissero pozno po noči v kavarno „Evrora“. V kavarni bila je zbrana cela tolpa bujskih gospodov Italijansinov, med njimi tudi gospodar kavarno Bonetti Fabricio, katerega sem omenil že v zadnji št. „Soče“. Vsa ta družba prepevala je prav navdušeno in oblasno vse svoje sladke garibaldinske in irredentovske pesni. Tu pa tam vsikliklo se je kakšen glasen „čviva“ svojemu Umberto in Margeriti etc. etc. le o Avstriji ni bilo besede, ali pa lista ki ji bila, bila je gotovo razžaljiva. Vse to poslušal je poštar mirno in pil svojo kavo pri stranski mizi. Tu ga zapazi dotična družba in zahteva enoglasno, da naj tudi on ž njimi prepeva in kriči vse, kakor oni sami. Poštar pa je bil vseh drugih mislij, vstal je mirno in rekel istotako hladnokrvno: „Ne morem; ko bi drugačne pesmi peli, ne rečem, da bi vam ne pomagal, ali ta irredentovske popevke peti, brani mi ljubezen in spoštovanje do pravečlega cesarja, kateri je tukaj gospodar; to vam pa rečem, sramujte se, da na tako nesramen način sramotite in žalite avstrijsko državo in njenega gospodarja!“ Takšne besede je rekel, vzel klobuk in hotel oditi. — Tu skoči cela tolpa malopridnežev nanj, vrže ga na tla in tako resno pretepe, da se je ubogi mož, kateri je bil sicer zel postaven in krepkega telesa, oni večer komaj privlekel domov. Ko izvedo Italijanski, da je poštar resno bolan, pritihotapjo se k njemu in mu ponujajo okoli 300 fl., da bi o vsej tej stvari molčal — in res, mož je molčal, dasi ni vzel denarja.

Čez par dni ozdravel je, kakor je bilo vi deti skoro do dobra ter zopet po navadi opravljal svojo službo. Ali njegovo zdravlje bilo je le slepilno — mož je čez pet mesecev zopet resno obel in kmalu tudi preminol. Tukajšnji zdravnik I. I., kateri ga je zdravil, rekel je, da je poštar umrl radi telesnega poškodovanja, in čudno — rajnik sam izrazil je v zadnji oporoki željo, naj bi se ga po smrti preiskalo. Mož zapustil je soprogo in več otrok — brez kruha, in vse te nesreče bila je kriva, kakor se je takrat mislilo splošno, razuzdano fanatična bujska gospoda, kajti pri pogrebu slišalo se je več glasov: „Ta ni umrl naravne smrti; pretep, oni pretep spravil ga je na današnjo pot!“ — Brat njegov, Camillo, pokazal je seveda zadnjo oporoko rajnika na pristojnem mestu in označil vso stvar, kakor je vedel in znal. Čez par dni prišel je iz Rovinja nanagolna tukajšnjemu sodišču ukaz, naj se polové vse one osebe, katere so se udeleževale dotični večer pri pretepu rajnega postarja. To se je zgodilo in tako so prišli, rekel bi skoro vsi bujski gospodje v zapor.

Častiti bratec naj oprosti, ako zaidem pri svojem popisu nekoliko v stran; hočem namreč le na kratko omeniti, kako so se ti ticki lovili v kletko. Pred svojo kavarno spremljal se je ponosno, gologlav Bonetti Frabricius, ko privedejo mimo orožniki njegovega prijatelja uklenjenega. Frabricius, seveda še vedel ni, kaj to pomeni, zato se je pa tudi pošteno in prav iz srca smejal uklenjenemu svojemu drugu, ali — o groza! ubogi kavarnar si ni še do dobra obrislal solz iz oči, ki mu jih je privabil prejšnji smeh, že mu je ležala naravnih težka orožnikova roka, ki ga je povezala in odvela, predno si je mogel reves še klobuk na glavo djati. Drugi njegov pajdaš, bogati Vitorio Dambrosi, stopil je ravno iz sobe svoje neveste Antonine, ko se zablščila pred njim dve bajoneti orožnikov; srečni ženini sklonil je ponosno glavo, klobuk pomaknil globoko na oči ter šel kretak kakor ovca z orožniki, kamer so hoteli. — Tretji, sin dr. Piccola, stopil je ravno iz pisarnice dr.

Francota, ko ga orožniki zasačijo. Od velike sramote, da bi ga ljudstvo v „takšnej“ družbi ne videlo, prošil je na vse pretege, naj bi ga za hišami, po polju, odpeljali v zapor. Četrti, mesar Zapolato je malo časa prej še zadovoljno žvižgal in pel ter še ves zdrav delil v mesnici svojim odjemalcem meso. Ko sliki kaj se zunaj godi, vrzel je mesarsko sekuro v kot ter hitel v svojo spalnico. Ko so prišli orožniki v hišo in popraševali po njem, imel je gospod mesar — hudo mrzlico in — to je tudi poklicani zdravnik potrdil. Čudno, drugo jutro rano, podal se je pa isti mesar čisto zdrav na odločeno ma mesto — v zapor. — Takšnih dogodbov znal bi od vsakega onih „junakov“ povedati, kateri so hoteli gospodariti čez vse Buje in oznanjati „antikristovo vero“, da je to mestice pod zastavo Umbertovo.

Da ne bode častiti bralec nejevoljen, opustim daljše stranske podrobnosti in omenim le glavne stvari. Čez par dni prišel je v Buje iz Rovinja pl. Kumerling, sodnijski tajnik. Ta-le vodil je vso preiskavo in preslišaval vse priče. Toda tu se je veter preobrnil — nobena priča se ni zlagala več v govorinju z drugo in celo oni zdravnik, ki je prejšnjega poštarja zdravil in rekel, da je rakiki umrl radi telesnega poškodovanja, trdil je sedaj, da je umrl le radi neke pljučne bolezni. Tudi zdravniška komisija izrekla je to mnenje. Koliko je v tej stvari gotovega, ne morem povedati, samo to rečem, da kljub vsem tem za jetnike dobrim znamenjam niso prišli iz zapora, kakor se je sploh mislilo in — upalo. Povem naj, da teh tiskov je okoli deset, starih in mladih, z družino in brez nje. Cela ta tolpa edelpalca se je 8. t. m. ob 4. uri zjutraj nenadoma — v Rovinj, kjer sta jih željno pričakovala že dva prejšnja bujska njetnika, zaprta radi svoje prevelike navdušenosti za blaženo Italijo.

Zakaj so vsi ti ljudje sedaj v zaporu, ne govori se nič gotovega, toda vendar se more reči z mirno vestjo, da je tu politika umeš. Besede, petje in vsikliki onega osodepolnega večera, niso se zgubili v dvorani kavarne „Evropa“, marveč razpršili so se po bujah, kjer jih je ujele kakšno radovedno uho. Sicer prišel pa je mogoče še kakšen drug zanimiv dogodek poleg, kajti dotični tiči znani so kot prvi voditelji vseh bujskih italianisimov. In sedaj so proč vsi ti prvaki, ti upi in nade, te bliščeče zvezde bujske. Buje zapuščene, osiročene zalujejo sedaj; ni slišati več onega navadnega, vseleaga življenja, ni slišati več petja in krika, globoka žalost pokriva Buje, kajti njih prvi sinovi — so mučeniki domovine!

J. Žurmanov.

DOPISI

Ispod Čarna, 10. junija. (Občinska volitev z zaprekami). — Dne 7. t. m. imela se je vršiti starejši nst. ena volitev skriljske občine pri S. Tomažu. Stomažani so zadnja leta vzeli Skriljanom županstvo iz rok. Ti so pa sedaj sklenili, da se hočejo primerno odškodovati ter dobiti vsaj nekaj starešin v Skriljah.

Ko se tega dne napravijo na volišče Skriljani v zvezi s Kamenci, jim nekateri drzni Stomažani kar zaprejo pot pred vasjo ter jim ne pasté na volišče, ampak zahtevajo, naj se ti vrnejo domov. Par prvih pomečejo po tleh, ostalim pa zaprejo pot s kljukci in sploh z rezili. Z vso hvalo omeniti moram mirne Skriljane! in Kamence, da so stvar resno in trezno vzeli ter se niso najmenj zoperstavili, kajti vsake zoperstavljanje bilo bi krivo mnogemu preliti krvi: ker stran skriljanska štela je 50 do 60 mož.

Volitev se vsled tega niti ni pričela. Razzaljena stranka podala je pritožbo, da se gorkokrvnežem malo ohladi razburjena kri.

Iz Bolca, 14. junija. — Dne 12. t. m. zborovala je naša podružnica sv. Cirila in Metoda. Prvosednik pozdravi zbrane ude prav umestnim nagovorom ter sporoči ob kratkem na uprašanje nekega uda kot društveni pooblaščenec za preteklo leto o glavnem obnem zboru v Postojni. Č. g. Karol Perinčič iz Soče čuti potrebo pogetati z vprašanjem, je li o d b o r odposlal Svetčevemu banketu brzojavko, kar bi bila strašna pregreha. Prvosednik mu odgovori, da to so storili le nekateri udje, a ne v odborovem imenu. Na to se g. Karolu takoj odrežejo pošiljalci telegrama z opombo, da si štejejo to v čast. Po dovršenem sporočilu tajnikom in blagajnikom preide se k volitvi novega odbora in pooblaščenca za prihodnji glavni občni zbor. Stari odbor se voli zopet enoglasno — G. Karol — gostobeseden, stavi predlog, naj se pooblaščenec obveže, da bode pri glavnem obnem zboru, ako pride preuredba pravil na vrsto, glasoval za tako, da se družba postavi na stališče resolucij prvega katoliškega shoda. Predlog propade. Zopet smola. Koj na to pristopita še dva uda. G. Karol, kot nekdanji občinski tajnik, se spomni paragrafa, da bi se za ta predlog moglo še enkrat glasovati, in bi morda sedaj z njim prodrl, a sreča zanj, da se ni sedaj preglasno izrazil in da je večina to preslišala. Pooblaščenec bil je izvoljen enoglasno č. g.

M. Štrukelj, vikarij v Čezsoči. Ker se je č. g. Karol za zborovanje menda dobro pripravil, razveseljeval je zborovalce prav dobro, a obljubil tudi, da nas počasti v prihodnje z nadaljevanjem.

Razgovor navel nas je tudi na darove, katere družba pošilja šolam po Slovenskem. Obveljalo je enoglasno mnenje, naj bi Slovenci ne odtegovali pomoči družbi, katere je le za nevarne kraje raznarodovanja namenjena. Edini g. Karol se potegne za svojo šolsko mladež, da bi jo družba po možnosti blagovolila podpirati, to menda za to, ker dobi družba iz Soče edin njegov obligaten goldinarček na leto. Bistroumnost g. župnika sega še dalje, proračunil je ter izjavil, da društvo „Sloga“, ki vzdržuje šolske zavode v Gorici in išče pomoči pri družbi sv. Cirila in Metoda, ne potrebuje nikake podpore, da je ima še preveč!! Umesten enoglasen sklep sledil je tej perifikciji takoj, naj bi namreč odbor poskrbel, da priredi podružnica kako veselico v podporo „Sloginim“ zavodom. — Po zborovanju zbrali so zborovalci za „Slogine“ zavode menda 7 gl. 70 kr. Vsa čast g. Perinčič, kajti pokazal je tudi ta svojo doslednost — darovali 600 gl. 00 kr.

Iz Splita v Balmucciji, 7. junija. — „Soča“ je že govorila o velikem in krasnem narodnem gledališču, katero se je odprlo 6. maja t. l. — Ker v Splitu še ni gledališke družbe, došlo je gostovat osebe deželnega gledališča zagrebskega, vseh oseb je 25 možkih in 20 žensk.

Gledišče bilo je vsak večer polno občinstva iz vseh stanov. Umetniki želi so pri vsaki priliki navdruženo pohvalo, posebno pa ob koncu predstave. Dne 5. t. m. bila je zadnja predstava, 6. t. m. zvečer pa se je družba odpravila s parobrodom do Reke in od tam domov v Zagreb. Mesto Split je sijajno sprejelo umetnike na parobrod. Na morsk obali igrala je pred Citanonico narodna godba, ogromno število občinstva pa je sprejelo gledališko družbo na parobrod. — Predno je parobrod odšel, odveslalo je osem čolnov v raznobarnih lučih daleč od brega, da so na širokem morju zadnjič pozdravili ljubljene brate-umetnike iz Zagreba. Na bregu in na morju razlegal se je gromoviti „živio“! v tih večerni zrak.

Narodna hrvaška zavest se v Splitu čudovito lepó in naglo razvija. Le malo let je od tega, ko je Split bil še v lahonskih rokah (župan je bil glasoviti Bajamonti), a danes je, razun par lahonsčev brez upliva in veljave, povsem naroden, v čast in ponos vsega Slovanstva, v brambo slovanske Adrije. Naj bi posnemala naš Split vsa druga mesta ob Adriji, da se uresniči pesnikov vaklik:

Buči, buči morje Adrijansko,
Bilo si in boš slovansko!
Kanalaki Slovenec.

Politični razgled

Češki vihar. — Na Češkem vase narodno gibanje tako močno, da je vlada po pravici v strahu. Javno mnenje je silno razburjeno in vsak dan se primeri kaj, kar seveda, kakšen vihar se pripravlja. V Vrbovicih pri Pragi je bil v nedeljo shod, na katerem je govoril dr. Julij Gregar. Rekel je med drugim, da češki narod ni imel vselega trenotka, odkar je bil v bitki na Beli Hori poražen, upati pa sme na boljšo bodočnost, ker je prišel do pravega spoznanja o političnih razmerah. Položaj je za Čeha sedaj ugodnejši, nego je bil kdaj poprej, ne ker so si pridobili prijateljev in podpornikov, ampak ker so se postavili na demokracično stališče, se izšli aristokratom iz pesti in jeli samostojno postopati, tako da se ni več bati, da bi aristokracija še kdaj dobila krmilo v roke. Govornik je potem pojasnjeval dogodbe v zadnji seji dež. zbora, rekši, da so imeli mladočeški poslanci z ozirom na važnost punkcijske predloge o ustanovitvi okrožnega sodišča v Trutnovu dolžnost, poslušati se vseh sredstev, samo da preprečijo posvetovanje in sklepanje. Ako bi ta predloga še kdaj prišla pred deželni zbor, postopali bi še odločneje. V evropskih parlamentih primerilo so se še hujše reči, nego zadnjič v deželnem zboru. Kričda, da se je kaj takega primerilo, zadene v prvi vrsti plemstvo, ker ne čuti narodno. Ako ne bilo plemstvo narodno, bi se mu noben Čeh ne zoperstavljal, niti se spodlikal ob njegovi klerikalizem. — Shod je bil razpuščen.

Nemške grožnje. — Levičarski poslanec Richter poročal je v nedeljo na volitnem shodu v Tešinu o svojem poslanškim delovanju. Navzoči zborovalci so mu izrekli zahvalo in zaupanje ter vzprejeli resolucijo, v kateri pravijo, da je boj za pravice nemškega naroda moči izvojevati samo z najostrejšim orožjem, zategadelj da morajo nemški poslanci postopati napram vladi odločneje in brezobzirneje nego doslej in se ocentualno ne smejo plašiti niti zadnjega koraka, to je, izstopa iz vseh zastopov, kjer se ne ugodujejo želje nemškega naroda.

— (Avstrijska delegacija) začela je v sredo razpravo o proračunu ministerstva znanjnih poslov. Proti so govorili tri štirje mladočeški delegati; zanj pa Badeni, Menger, Pfeifer in Ledebur. O tej seji utednemo prihodnjič kaj več spregovoriti. Za danes naj

omenimo samo toliko, da dr. Masaryk je spravljen pred delegacijo tudi napelo razmerje med Italijani in Slovenci na jugu, omenjal je tržaške volitve ter prečudne otnošnje, ki sledijo v Italiji z ozirom na „zveznico“ Avstrijo.

— (Italijanski poslanci) na Tirolskem (Trento), katerih mandati so bili vsled njih abstinence razveljavljeni, izdali so oklic do narada, v katerem izjavljajo, da v slučaju zopetne izvolitve ne odnehajo od sedanje politike. — Trentinci zahtevajo namreč samoupravo Trento s samostojnim deželnim zborom, kar bi bil prvi korak k odstopu najlepšega dela Tirolske Italije.

Znanje države. — (V Srbiji) se baje že zopet bliža prememba v ministerstvu. Vojni minister Francoski je odstopil; na njegovo mesto pride baje general Horvatič. — Skupščina je volila predsednikom Pasiča.

— (Na Bavarskem) v Feldafingu je umrl vojskoda Maks Emanuel, brat naše cesarice Elizabete.

— (V Rimu) privredili so irredentoci sijajen obel v proslavo irredentonske zmage pri bitkah v Trstu. Udeležba je bila velika iz najmerodajnejših krogov italijanskih. Kar se je tamkaj govorilo, ne more veseliti nobenega dobrega Avstrije. Ta slavnost bi kmalu morala odprti oči tistim davčjskim krogom, ki so žalibog še valno strahovito slepi!

— (V italijanski zbornici) interpeloval je izgnani tržaški žid Barzilai zavodi izjave ministra Kulnokyja v avstrijski delegaciji. Odgovoril je državni tajnik Ferrari, da soglasja italijanske politike z avstrijsko in da zblizevanje Rusije in Avstrije bilo bi le novo jamstvo mira.

Domače in razne novice

„Za vsak slučaj.“ — Pod tem naslovom smo predzadnjič javno potrdili prejem nad 300 gl. za izredne potrebe našega lista. Toda niti spočono zahvalili se nismo svojim prijateljem in somišljenikom, ki so dejanski pokazali, da nikdar ne dopusté, da bi nas podrli sovražni navali..... Hvala presrečna vsem takim prijateljem! Na ta način se je misljajneje pokazala tista skupnost, tista vzajemna podpora „za vsak slučaj“, ki je potrebna, ako hočemo imponovati svojim narodnim in drugim nasprotnikom. In ta dokaz nam je v popolno zadovoljenje nasproti neprestanim kujskarijam domačih „lovskih...“, ki se v novejšem času marljivo trudijo da bi nas spravili zopet pred — laske porotnike. Na tak način, upajo, nas bo najprej konec.

Tudi v zadnjih dneh došlo je nekaj doveskov „za vsak slučaj“. Objavimo jih v eni naslednjih števil.

Svoje gg. dopisnike prosimo prav lepó, naj bi blagovolili pisati vselej le na eno stran papirja, a na levi naj puščajo 2 do 3 prste praznega prostora. Svojih imen ne pisati takó, da jih ni mogoče odrezati. Ako pišejo kaj uredništvu, storé naj to na posebnem papirju. — Prav ljubi so nam krajši, pa gosti dopisi. Poštino in morebitne druge stroške naj vsakdo zapisuje na naš račun.

Člano „Matice Slovenske“, ki niso še plačali za tekoče leto letnine, ki znaša 2 gl., prosim uljudno, naj mi jo pošljejo v štirinajstih dneh neposredno ali po raznašalcu g. M. Korišću. Če kdo noče biti več ad, naj mi to naznani, da sporočim društvo, drugače bo vezan plačati letnino. Kdor ni še ud, pa bi rad bil, naj mi dopišeje z oglasom tudi letnino, da odposljem oboje za časa v Ljubljano.

V Gorici, 9. junija 1893.

Dr. A. Gregorič, poverjenik za mesto in okolico.

Občni zbor bo imela v nedeljo 25. t. m. goriška možka podružnica sv. Cirila in Metoda v Citalničnih prostorih z dnevnim redom, ki je v pravilih določen. Društveniki se uljudno vabijo, da bi se ga udeležili v obilnem številu. Po okoliščinah sprejeli se bodo tudi novi udje.

Odlikovanje avstrijskega katolika. — Niše uredništvo je prejelo eno številko rimskega katoliškega tednika „Il Diritto di Roma“ (Rimsko pravo), v katerem čitamo zanimivo poročilo o delovanju znamenitega katoliškega društva sv. Mihaela. Pri istem zboru sta bila imenovana tudi dva zaslužna člana (Socio benemerito): prvi je kardinal Mihael Logue, na škof v Armagh-u in primas irski. Drugi pa je gosp. Rihard M. Vervega, bankir v Gorici. „Diritto di Roma“ piše o tem imenovanju:

„Z veseljem naznanjamo, da dobro znemu bankirju gospodu Rihardu M. Vervega živčemu v Gorici (Avstrija) je bila soglasno podeljena diploma zaslužnega člana in to za njegov neomahljiv značaj v mnogoletnem boju za vero, cerkev in papežstvo vkljub nepopisnim zasledovanjam, katere je moral prestati.“

Prijatelju Slovencev g. V častitamo na tem redkem odlikovanju!

„Rinnovamento“ od srede ni bil zaplenjen. To je prav iznenadujoča novica tega tedna!

Okrajna bolniška blagajnica v Gorici imela je lani 12.723 gl. 04 kr. dohodkov in 10.491 gl. 48 kr. stroškov. Podpor je dal 5297 gl.; zdravniki so prejeli 1122 gl. — Lepé številke! In večina tega de-

narja plačujejo naši ljudje! Vkljub temu pa ta blagajnica noče poznati Slovencev in slovenskega jezika, ker pošilja v čisto slovenske kraja laške dopise in tirjalne liste. Naši Slovenci so pa takó krotki, da skoro povsod sprejemajo take dopise; le malo je takó odločnih, da jih zavračajo. Nazaj z njimi!

— Ta okrajna bolniška blagajnica je vseskozi v sovražnih nam rokah. Treba bo misliti na to, da se razmere spremené tudi pri njej!

Zanimiva vest. — Tržaški „Mattino“ priobčil je v sredo brzojavno poročilo z Dunaja, ki pravi, da tamkaj se je raznesla vest, da tržaški namestnik vitez Rinaldini odstopi. — Učera j popoldne se je raznesla po Gorici govorica, da vitez Rinaldini je že odstopil in da pride na njegovo mesto kak general. Koliko je resnice na tej novici, ne moremo še reči.

Volitvah v Ločniku prejeli smo razna poročila, ki pojasnjujejo, kakih sredstev so se posluževali „Legovci“, da so si priborili večino 16 glasov. Pridobili in podkupili so tudi več nezavednih in neznačajnih Slovencev iz sosesčine, posebno iz Vipolže in Cerovega. O vsem tem ne bomo pisali, ker je škoda prostora in časa. „Legovci“ naj se le veselé svoje zmage, a zapomnijo naj si, da v političnem okraju goriške okolice se Slovenci ne bomo dali strahovati od nikogar, najmanj pa od „Legine“ četice v Ločniku.

„Al saluardo del Friuli“. — Ta napis („k furlanskemu braniku“) na neki gostilni na podgorskih tleh pri Ločniku je znan čitateljem našim. Znano je tudi, da je c. kr. okrajno glavarstvo zaukazalo, da mora gostilničar Jančič (pravi „puro sangue“) odpraviti oni napis. Jančič je podal utok, a namestništvo je potrdilo naredbo okrajnega glavarstva. — Ker je Jančič med tem časom zapustil ženo in rodbino ter pobegnil buje v Ameriko in kar žena odloka ni hotela sprejeti, pribili so ga na vrata. Oni napis bi bil moral biti odpravljen najdalje danes.

Podgora ni čisto slovenska vas. Pred očmi imamo prepis utoka, o katerem govori gornji sestavek. V tem utoku trdi Jančič, da Podgora je vas s pomešanim prebivalstvom, kar so priznale celo šolske oblasti, ustanovivši tamkaj laško šolo. — Takó daleč smo prišli! V Podgori ne je naselilo nekaj Lahov, ki so našli kruh v papirnici, in takoj smo jim Slovenci v svoji „nekončni pravičnosti“ ustanovili laško šolo, dani nimajo niti postavnega števila otrok. In zdaj bodo ti privranci hoteli dati Podgori dvojezično lice! Ako papirnica ustavi delo danes, jutri morajo vsi Lah zapustiti Podgoro!

Politika pri kruz. — „Corriere“ je povedal svojim vernim, da v nedeljo so krestili v Ločniku dve deklici na imena Vittoria Lucina in Margherita Letizia, in to v znak veselja nad zmago „Legovcev“ pri občinskih volitvah.

V Podgori je neki 17 letni D. (iz Italije doma) zabodel z nožem 14 letnega dečka V. Rana ni bila smrtna. — Stariši so se med seboj „sporazumeli“, da ni prišlo do nikake sitnosti s kazenskim sodiščem.

Obsojeni Podgorci predstavili so se v torek vodstvu jetnišnice v Gradišcu; do tje jih je spremljalo nad 30 domačinov na treh vozovih. V Farri so zapeli zadnjo pesem in sicer „Bratci, bodimo veseli“. Slovo bilo je ganljivo; suhega očesa ni bilo videti. Pri uhodu v jetnišnico bili so fantje blede in potrti. Ni čuda: 18 mes. do 2 1/2 let ni malenkost. In zakaj taka ostra kazen! To je našim čitateljem znano!

Fantje so pred odhodom pozdravili vse odličnejše može v Podgori; povsod so bili prijazno sprejeti, povsod so našli odprta srca, ki so jih vspodbujala k srčnemu prenašanju bridke usode.

V Ajdovščini napravi tamošnje bralno in podporno rokodelsko društvo dne 25 t. m. veliko slavnost v spomin desetletnice blagoslovljenja društvene zastave. Spored prihodnjič.

V Sv. Križu vipavskem bo v nedeljo veselica tamošnjega preporojenega bralnega društva po sporedu, ki sledi nekoliko niže. Veseli naz, da je čisti dobiček namenjen za našo slovensko mladino v „Sloginih“ zavodih. Živeli Križani!

Vabilo k veselici, katero priredi „bralno društvo“ v Sv. Križu vipavskem dne 18. junija 1893. v prostorih g. T. Mrevlje, v lep. v sv. Križu, po naslednjem sporedu:

Pozdrav predsednikov.

1. F. S. Vilhar: „V kolo“; možki zbor. — 2. Slavnostni govor. — 3. H. Volarič: „Slovan na dan“; mešani zbor. — 4. I. Prevec: „Venček domačih coetic“; duet na citre. — 5. Deklamacija. — 6. Jos. Kocijančič: „Njega ni“; možki zbor. — 7. „Pol vina, pol vode“; šaloigra. — 8. Dr. G. Ipa-vec: „Pozdrac“; mešani zbor.

Prosta zabava. Začetek točno ob 1 1/2 8. ure zvečer.

Ustopnina k veselici 30 kr. (za ude 20 kr.), sedež 20 kr.

Radodarni doneski se hvaležno sprejemajo, ker čisti dohodek je namenjen društvu „Sloga“ v Gorici.

Is Kriza nam poročajo, da je tamkaj umrla daleč znana in obče spoštovana gospa Terezija Lokar. Pred mesecem dnij zbolela je za hripo, kateri so se pridružile še druge bolezni, ki so jo spravile v prezgodnji grob. N. v. m. p.!

Teta. — Tudi letos nam ni prizanesla ta šiba za našega poljedelca. Prejšnji teden naredila je precej škode na Kanalskem, v ponedeljek pa je močno potolkla v nekaterih krajih v Brdih.

Strela. — Blizu Lenardiča pod St. Ferjanom udarila je v ponedeljek med nevihto strela v dimnik Antona Primožiča in ga ubila; sedel je za ognjem pri ognjišču. Žena je bila pri otrocih v spalnici, skozi katero gre dimnik. Malo prej je vzdignila otroka, ki je ležal poleg dimnika, ako ne, bil bi ubit tudi on. Ženo je strela osmčila na obraz. Pukala je moža na pomoč, a ta je bil v onem hipu že mrtev. Nesrečnik imel je 30 let; zapustil je ženo s tremi otroci.

Nesreča. — Pred nekaj dnevi je konj pohodil 88 letnega starčka Jožefa Bascarja, ki je v ponedeljek umrl. Bascar je bil barvar in je prehodil veliko sveta.

Kolera. — S poletjem se oglašajo tudi strahoviti azijska morila — kolera, ki celo čez zimo ni hotela popolnoma izginiti. Zadnje dni prihajajo glasovi o njej iz različnih krajev v Evropi, Aziji in Afriki. Na Francoskem jo imajo v Allais, Certe, Montpellier, Nimes in drugod.

Is Sežane poslal nam je „prijatelj poljedelstva“ obširnejši spis o gozdnih in poljedelskih razmerah na našem Krašu. Spis priobčimo v prihodnjih dveh številkah.

Terno dobil. — Dne 27. aprila igral je nekdo na loterijo v Lincu in stavil pri loterijski nabiralnici Ivana Gaidesa v Gosposki ulici v Gorici na št. 21, 30 in 9. Srečni stavec je dobil čez 600 gld., a do danes se še ni oglašil za nje. Denar je na razpolago v imenovan nabiralnici. Lepo njem, kdor ima do njega pravico!

C. in kr. vojaško okrajno skladišče v Gorici nam naznanja:

„Dne 7. julija t. l. se boše javno pogajalo pri imenovanem skladišču zaradi oddaje ovsu, sena, stelje, slame za postelje, dalje zaradi drvi, premoga in šterinskih sved.“

Dotična izjava c. in kr. nadzorstva (intendence) tretjega krdela dne 2. junija t. l. št. 4135 objavila se je dne junja t. l. v listih.

Natančnejši pogoji pregledajo se lahko pri vsakem c. in kr. vojaškem okrajnem skladišču, pri političnih okrajnih oblastnih in pri deželnih poljedelskih družtvih med uradnimi urami, in se dobivajo od c. in kr. vojaške okrajne skladišča tudi po pošti proti plačilu štirih novcev za tiskovno polo.“

Z Divače č. bila so narodna društva sledeči dopis:

„**Slovensko društvo!**“

V dan 2. julija t. l. ob 4. uri popoldne boše divna „Cesarjevič Rudolfova“ vilenica v Divači sijajno razsvetljena. V vilenici boše prepevalo opensko pevsko društvo; in izborna narodna godba boše svirala pri sprejemu p. n. gostov, kakor tudi v vilenici.

Objubila so nam nekatera slovenska društva, da nas istega dne izvestno obiščejo in si ogledajo podzemsko čuda naše vilenice.

Po prihodu iz vilenice boše na jasnem prostu zabava, koje program se objavi. Kakor hitro nam boše slavno društvo naznanilo, v kakem obsegu in redu namerava sodelovati pri tej narodnej veselici.

Ker boše ta dan znamenit za slovensko stran, vabimo p. n. gg. člane Vašega društva v obilni obisk, da se po dolgem presledku snidemo in drug drugega na novo nadvušimo za našo sveto stvar!

Z odličnim spoštovanjem!

Osnovni odbor za razsvetljavo vilenice“.

Prve krone se na Slovenskem prav pridno darujejo v dobrodelne namene. Na Kranjskem, kjer je bila doslej požrtvovalnost za naše šolske namene najmanjša med Slovenci, začel je „Slovenski Narod“ prav pridno nabirati prve krone za družbo sv. Cirila in Metoda; v starih tednih došlo mu jih je nad 1000, a to je komaj začetek. Čast takemu rodoljubju! Le naprej! Domači nasprotniki naše vrle šolske družbe naj vidijo, da narod je povsem zadovoljen s tako družbo sv. C. in M., kakoršna je zdaj, ker popolnoma zadošča svojem namenu. Kdor bi pa rad zlorabil to družbo v namene svoje strankarske politike, naj vidi prav v teh kronah darovih, da tak up je popolnoma zastoj!

V Trstu bo v nedeljo 18. t. m. v gledišču „Fenice“ velik koncert v korist družbi sv. C. in M. Sodelovali bodo združeni tamburški zbori, razna pevška društva in dramatiški odsek „Tržaškega Sokola“. Ta večer bodo imeli tržaški Slovenci priliko poslušati tudi slovečega opernega pevca g. Tertnika, ki dela čast slovenskemu imenu po vsej Evropi. — Zanimanje za to narodno veselico je prav veliko v Trstu, v okolici in sosednjih krajih goriske dežele.

Politiško društvo „Edinost“ bo imelo v nedeljo ob 10. dop. občni zbor v dvorani Maljevi v ulici Torrente. Ta zbor utegne postati jako zanimiv, ker pridejo tudi državni poslanci, ki bodo poročali o sedanjem političnem položaju.

„**Tržaški Sokol**“ imel je v soboto svoj redni letni občni zbor. Dr. Gustav Gregorin, je bil zopet izvoljen za starosta. Odborniki: Maks o Collé, Nicefor Stepančič, Julij Mikota, I. Mayer, M. Pretner, Jos. Kocijančič, in Iv. Knaus, Andrej Kalan. Namestniki Iv. Črne, Jos. Rubnič, in Miha Vesel. Pregledovalci računov: Fr. Polič, Vek. Grebenc. in Gracijan Stepančič.

Kranjsko. — (Baron Hein), vodja deželne vlade, odločen Nemec, bil je imenovan deželni predsednikom. Tužna nam majka!

— (Nevihta v ponedeljek) je naredila prav veliko škode tudi na Kranjskem in sicer le na Gorenjskem; v nekaterih krajih uničena je vsa žetev.

— (Strela je ubila) v Tomačevem tri otroke, ki so bili med nevihto pod drevesom.

— (Škarlatica) začela je moriti otroke v nekaterih vaseh kamniškega okraja. Pa tudi odrasli ljudje zbolujejo na tej bolezni.

— (Občina Kamnik) postavi kame nit most namesto dosedanjega lesenega, ki veže Kamnik z Novim trgom.

— (Novo pošto) dobé Rojce in Knežak na Kranjskem. Za ustanovitev teh pošt se je mnogo potezal državni poslanec dr. Andr. Ferjančič.

— (Postojnsko jamo) obiskalo je letos okoli 16.000 oseb.

† **Hinko Kavčič.** — V Razdrtem na Notranjskem umrl je v ponedeljek nagla smrti g. Hinko Kavčič, posestnik, deželni poslanec, iskren in odločen Slovan. Zbolel je za hripo, katerej se je pridružila zapljudenica, ki je uničila krepkega moža v najlepši možki dobi. Zapustil je udovo in devet otrok. Bil je mož, kakoršni so redki posejani na deželi med našim narodom; zato je njegova izguba toliko hujši udarec za nas Slovence, ki imamo le malo nezavisnih in požrtvovalnih narodnih delavcev. Naj v miru počiva!

V Ljubljani je umrl g. Albin Arko, časnikar in dolgoletni sodrudič „Slov. Naroda.“ Razna poročila o veselicih, shodih in zborih bila so navadno iz njegovega peresa.

Zgodovina slovenske šolske knjige. — Pod tem naslovom priobči je „Sl. Narod“ od turka uvodni članek, kateremu prvi del se glasi takole:

„Te dni izšla je ali izide v c. k. zalogi šolskih knjig na Dunaju slovenska šolska čitanka, katera ima posebno zgodovino, preznačilno za našo dobo in živo spominjajočo nas na najlepše čase predmarčnih cenzurskih razmer zlega spomina.“

Čuj torej in stni, pohlevni slovenski svet! V to čitanko sprejel se je bil iz prva tudi A. Janežičev spis „Slovenska zemlja“, obsegajoč v 25 vrsticah kratek a navdušen popis naravne krasote naše domovine. Naglašati nam je pred vsem, da se je ta isti opis nahajal leta in leta brez vseh ovir v raznih šolskih knjigah. A časi so se izpremenili in naučna uprava napominane čitanke hkrati ni hotela potrditi prav zaradi tega Janežičevega spisa. Pro primo spodtikala se je nad napisom „Slovenska zemlja“. To ne gre, slovenske zemlje kot take ni, otroci utegne bi v današnjih nevarnih in itak že panslavistično navdihnutih časih napadno razumeti ta naslov — ergo spreminiti se je moral v „Domovina Slovencev“. Toda to še ni vse. Tudi uvod spisa bil je nevaren, silno nevaren! Glasil se je namreč doslovno: „Pod jugom avstrijskega cesarstva se širi ne velika, toda krasna in srečna zemlja“. Ne boš, da naposled ne bo še Ugron interpeloval v delagacijah zaradi kršenja dualizma. Ta uvod moral se je torej zopet spreminiti nastopno: Na južnozahodni strani avstrijsko-ogerske države, od podnožja planinskih gor staneje majhen, a čvrst in delaven (čemu ne tudi: silno pohleven!) rod slovenski. A sedaj stoprav pride zadnji in najgrozovitejši greh Janežičevega spisa. Završil je namreč svoj spis nastopno: „Ta zemlja je zemlja slovenska, prežlahen biser v kroni presvetlih vladarjev iz habsburške rodovine itd.“ Strašno! Ob sebi umevno je pač, da so tudi tu morale izostati puntarske besede „je zemlja slovenska“ in da se sedaj v potrjeni obliki glasi ta stavek le: „Ta zemlja je prežlahen biser itd.“

Koroško. — (V Šmihelu pri Pliberku) ustanovili so prvo slovensko pevsko društvo „Gorotan“. Peyovodja je znani narodnjak organist Hanin. Zbor prav pridno napreduje. Naprej!

— (Celovski poslanec Rainer) imel je volilni shod v Celovcu, na katerem je pripovedoval, da ljubelska železnica ima vse nade, predelska pa nikakih. Kaj, ko bi bilo nasprotno res?!

— (Pogorelo je) župnišče v Pulstu; uničena so tudi vsa gospodarska orodja, 2 konja in 23 svinj.

— (V Feldkirchnu) bodo imeli Nemci in nemškutarji 18. t. m. svoj „bauern-tag“, na katerem bodo hujskali proti koroškim in drugim Slovincem.

— (Celovski „Mir“) pozivlja koroške Slovence, naj 4. julija zakurijo na čast sv. Cirilu in Metodu prav veliko kresov, ki naj dokazujejo svetu, da Slovenec hoče ostati to, kar je.

Praxen strah pred „Sokol“. — Grozen krik je nastal v koroških liberalnih listih,

ko se je izvedelo, da mislijo ljubljanski „Sokol“ napraviti izlet na Koroško in sicer v Podravlje in na Blaško jezero. Koroški in kranjski Slovenci so se dne 4. t. m. mislili mirno skupaj veseliti; nihče njih ni imel kaj hudega v mislih, da bi dražil zoper Nemce ali koga drugega. Naši ljubeznivi nasprotniki pa so govorili le o „hujšakaših“ in „nemirnežih“. „Sokolom“ so podtikali vsakovrstne zlobne namene, kakor bi bili samo zarotniki in nekaki zmaji, ki ljudi žrejo. Najhujše pa je to, kar poročajo „Freie Stimmen“, da se je v Beljaku zmenilo kakih 200 Nemcev, da pojdejo tudi na Blaško jezero, — iz kakšnega namena, se lahko ugane! Hoteli so najbrž napraviti kak tepež in potem vse na slovensko stranko in „Sokole“ zvaliti. S takim ostudnim hujskanjem in pretenjem so dosegli — za to pot — svoj namen, da je beljaško c. kr. okrajno glavarstvo izlet in veselico prepovedalo. Ljubljanski „Sokol“ se je seveda pritožil zoper tako prepoved. To je res čudno: Nemci svobodno napravljajo svoje „sängerfeste“ in „turnerfeste“, včasih celo na slovenskih tleh, prihajajo na te veselice Nemci iz vseh dežel, Korošci, Stajerci, Tirolci, Pencil, Avtjanci, Bavarci, Prusi, itd., pa nihče jim tega ne zabranjuje; Slovenci pa bi se ne smeli ganiti iz svojih umetno narejenih predelčkov? Korošec bi ne smel na Kranjsko, Kranjec ne na Koroško itd. Slovenskega Korošca hočejo čisto odrezati od svojih bratov, da bi ga potem laže krotili in v strahu obdržali. Zato jim Kranjec in Stajerci tako preselajo. Nemec pa gre po Avstriji, koder hoče; na vseh nemških veselicah se zbirajo Nemci iz vseh nemških dežel, se iz nemško-pruskega „rajha“, Kranjec pa bi se ne smel prikazati ne na Koroško, ne na Stajersko, ne na Primorsko! Kakošna pravica in enakovrnost pa je to? Upamo, da bo tudi terorizma (strahovanja), ki izhaja od koroških liberalcev, enkrat konec. Tega ne bomo večno trpeli. Podravlje in Blaško jezero so na slovenski zemlji, in čudno bi bilo, da bi mi na svojih tleh ne smeli pozdravljati slovenskih bratov. Predrzo je tudi pisanje beljaškega judoljubnega lista, da je Koroška dežela vsa nemška, da so tukaj nemška tla. Ali so tedaj slovenski kmetje svoja zemljišča Nemcem ukradli? Če se kakemu privrzanemu Judu kak las skrivi, se beljaški list precej potegne za njegove državljanske pravice, Slovincem pa, ki so od pamtveka tukaj doma in posestniki, odreka se domovinsko pravico, da bi ne smeli k sebi povabiti bratov iz sosedne dežele. Pa ljubeznivi prijatelji, zapomnite si vendar staro resnico: Svaka sila do vremena! Kakor delate zdaj Vi z nami, tako zna še čas priti, ko bomo mi uporabili to, kar smo se od Vas naučili, proti Vam samim. Klin s klinom! Slovenci na Kranjskem, postopajte judaško! „Mir“.

S Koroškega poroča nam goriški Slovenec, delavec pri novi cesti blizu Oberdrauburga, da delavci prav veliko trpé. Delati morajo od 5. zjutraj do 7. zvečer, vrhu tega jih močno priganjajo k delu, počitka pa jim prav malo privoščiijo. Ali ni nikake državne nadzorovalne oblasti, ki bi zapazila in odpravila take zlorabe podjetnikov?

Ziljska železnica. — Goriški delavec piše nam s Koroškega, da kmalu se začne graditi železnica po Ziljski dolini. Pri tej železnici, pravi, bodo imeli naši ljudje mnogo zasluga. — Dostavljamo, da celovski uradni list poroča, da ta železnica se je že pričela graditi in sicer od Podklošura do mosta preko Zilje.

Sedanji koleki so veljavni le še do konca tega meseca; pozneje se bodo stari koleki zamenjali za nove. Kdor bi kolekoval s stariimi koleki, bo kaznovan, kakor da ni nič kolekoval.

D. r. Ante Starčević obhajal je v torek svoj sedemdeseti rojstni dan. O tej priliki vršil se je v Zagrebu sijajen banket, kateri se prirediteli nezavisni hrvaški rodoljubi. Udeležba bila je ogromna iz vseh najodličnejših zagrebških krogov. Predsedoval je baron Rukavina. Prvi je napil Starčeviću g. Đinko Politeo; g. pl. Miletič nazdravil je Strossmayerju; dr. Amruš napije baronu Rukavini; g. E. Kristan napil je Starčeviću v slovenskem jeziku v imenu Slovencev, na kar so vsi nazvoči zapeli „Naprej“. Slavnost je končala v najlepšem reču. — Proti koncu je naznanil dr. Frank, da je kupljeno že zemljišča na lepem kraju mesta, kjer bo stal „Starčevićev Dom“; stalo je 11.500 gld. — Naj bi dični starina dočkal čas, ko bo ta dom dogotovljen, in naj bi še dolgo deloval v njem za blagor in čast svoje ljubljene Hrvatske!

Herbst v „Hrvat“. — Tiskovni odnosaji v Zagrebu postajajo od dne do dne neznošnejši ter že živo spominjajo na Herbstov boj zoper češko časnikarstvo. Nekonfiskovana številka „Obzora“ ali pa „Hrvat-ske“ je že skoro bela vrana in hišne preiskave so na dnevnem redu; a ker se s tem ni dosegel zaželeni uspeh, jela je gospoda na Markovem trgu napenjati še druge strune. V soboto vršila se je sodna razprava proti odgovornemu uredniku „Hrvat-ske“ g. Lovrenčeviću in poslovodji tiskarne g. Tomsču, katera je državno pravdnishvo dolžila, da sta vedoma pirinjala konfiskovane vesti iz „Obzora“ in „Agr. Tagblatta“. Akoravno je zagovornik g. dr. Frank dokazal, da obtožnica, sprejemši v list dotične vesti, nista

mogla vedeti, da sta napominana lista zaplenjena, ker ju o tem za časa nihče obvestil ni, obsojena sta bila vendar vsak na 120 gld. globe. Učraj pa je bil urednik „Hrvat-ske“ zaradi „zanemarjenja dolžne pažnje“ obsojen na mesec dnij zapora in poleg tega še list na izgubo 1000 gld. varščine! Ob sebi umevno je, da je bil sodnik v obeh slučajih znani Akurti, ki si je stekel že žalostno slavo gledé na opozicijsko hrvatsko časnikarstvo. Tudi „Obzorov“ urednik stal je v soboto pred sodiščem pod obtožbo, da prekasno pošilja državnemu pravdnishvu in cenzuro dolžni iztis in da so policijski vožni isti številko že preje zasledili po kavarnah. To pot pa je urednik „Obzora“ tako točno dokazal, da so se tisti ovaduh hudo urezali, ker so videli po kavarnah le drugo izdanje konfiskovane številke iz prejšnjega dne, da je moral celo g. Akurti oprostiti tožnega urednika. Ta dokaz Akurtijeve objektivnosti vzbudil je po mestu splošno senzacijo. — Hudi časi so nastopili za nezavisno hrvatsko časnikarstvo, a sila še nikdar ni uničila pravice in prave in v zategadelj uverjeni smo, da tudi hrvatsko časnikarstvo prestane in preživi to krizo istotako slajno — kakor je preživelo češko časnikarstvo svoj čas Herbstov sistem. Per noctem ad lucem! (Slov. Narod.)

Na Srpenel dobili so brzojavno postajo. Dnes so bile odposlane prve brzojavke od razveseljenih Srpenčanov, med temi našemu državnemu poslancu veleč. g. dr. Ant. Gregorčiču. Poštne in brzojavne zveze se torej lepó popolnjujejo v naši deželi. Hvala vsem, ki k temu pomagajo!

KNJIŽEVNOST.

(Postojina), sloveča Postojina — a kama in njena okolica. Pomnožena izdaja s črticami in dvalndvajsetimi podobami jame, Postojine in njene okolice. Po raznih virih spisal J. B. — Postojina, 1893. Tiskal in založil Rihard Šeber. Str. 62. Cena 25 kr. — V tej čudno tiskani in z lepimi ilustracijami okrašeni knjigi čitamo natančen, zanimljiv in spretno sestavljen popis trga Postojine, njene okolice in podzemski čudež, tako da priporočamo to ceneno knjižico vsakomur, sosebno pa obiskovalcem postojinske jame, kar se morajo iz nje tako natančno poučiti o vsem, kar jih more zanimati, kakor iz nobene druge.

Kmetijsko gospodarstvo. Učna Knjiga za kmetijske šole, ob enem priročna knjiga za praktično gospodarje. Spisal Viljem Rohrman, pristav deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu. Celje. Tiskal in založil Dragotin Hribar 8. Str. 129. Cena 50 kr., po pošti 55 kr. — Kdor prebere to knjigo, vidi, da je bila potrebna. Imamo sicer nekaj knjig o kmetijstvu in gospodarstvu, pa niso celotne, še manj za šolsko rabo. Ta je pa kratka, umevna in popolna. Tudi med našimi kmeti se morebiti po za sluzenju udomači.

Prav o unmem in uspešnem gospodarstvu govori ta knjiga. Kmeta in učenca podučuje, na katere strani naj se ozira, kako naj si pripravi potrebnih pomočkov, kako naj jih rabi, kako naj si pridobiva iz svoje lasti prav veliko poštenega dobička. Knjiga ima štiri večje oddelke: I. Sredstva za kmetovanje II. Uredba gospodarstva III. Cenitev gospodarstva IV. Kmetijsko knjigovodstvo. Menda ni treba poudarjati, da je pri nas na Slovenskem skrajni čas in nujna potreba, kmetijstvu pomagati na noge. Večinoma kmetnjejo naši rojaki, kakor so kmetovali nekda. A to kmetovanje ne zadostuje potrebam. Zakaj bi sicer toliko domačinov poljedelskega stanja zapuščalo domačo kmetijo in hitelo v novi svet iskat si dela!

Zato pozdravljamo tudi v tem oziru to knjigo in želimo, da bi izšlo za našega kmeta še mnogo koristnih knjig, pisanih prav poljudno in prav nizke cene.

St. 585
o. š. sv.

Natečaj.

V sezanskem šolskem okraji so namestiti ta-le učiteljska mesta definitivno ali tudi provizorno:

1. mesto učitelja-voditelja na mešani enorazredni ljudski šoli:

- a. v Avberu,
- b. na Barki,
- c. v Stanjelu,
- d. v Zgoniku,
- e. v Pliskovici,

2. mesto učitelja na mešani dvorazrednici v Nabrežini,

3. dve mesti prov. učiteljic ročnih del in sicer

- a. na enorazrednici pod Repentabrom in
- b. na enorazrednici v Rodiku.

Prosilci naj vložijo v teku 6 tednov po razglasu tega razpisa v „Osservatore Triestino“ svoje prošnje, katere morajo biti pri učiteljih spremljene s spričevalom zrelosti in učiteljske sposobnosti, z dokazom avstrijskega državljanstva in pri 1. a-e z dokazom sposobnosti za subsidiarčen pouk katoliškega verouka, a pri učiteljicah ročnih del s spričevalom sposobnosti, potem predstojnega okrajnega šolskega sveta pri c. kr. okraj. šol svetu v Sežani.

Okr. okrajni šolski svet Sežana, 15. junija 1893.

Predsednik:

Šmalc.

